

# ” Szabadabban kísérleteztem a szöveggel ”

Oberczián Géza  
(1961, Budapest)  
agrarmérnök, író,  
Dunakeszin él



Májusban jelent meg Oberczián Géza *hátsó szoba* című novelláskötete, amely a korábbi írásaitól eltérő módon fogalmazza meg a szerző „magántörténeteit”. Az önreflexív technika szerepéről, a narrátor személyéről, a szöveg tömörségéről és a humor fontosságáról beszélgettünk.

– Nem tipikus prózaírói utat járt be három, eddig megjelent kötetével: a Nógrádgárdonyi napló novellafüzér, *Az Áramlás kisregény*, a *hátsó szoba* pedig egy klasszikus novelláskötet. Tudatosan alakult így?

– Igen, ha azt veszem alapul, hogy a *Nógrádgárdonyi napló* és az *Áramlás* írása idején és utána is születtek novellák, amelyek időközben megjelentek valamilyen irodalmi fórumon, zömükben folyóiratokban, és most ebben a kötetben „gyűlte össze”. Míg az előző könyvek összefüggő történetet mesélnek el, addig ezekben különálló, egyedi témákat tudtam feldolgozni. A *hátsó szoba* hét év írásainak a legjavát tartalmazza, ezért formailag és tematikailag is sokszínűbb, mint a megelőző kötetek.

– Az első két könyv narrátora – a kiégett értelmiségi, az otthonkereső ifjú – helyébe mintha egy új szereplő lépett volna, aki nehezebben meghatározható. Ki ő?

– Én vagyok, csak a történet miatt magamra húzott szerep és látásmód nélkül. Ezért is a műfaji megjelölés: magántörténetek. Ezekben a novellákban, elbeszélésekben sokkal inkább magam lehetek. Több témát feldolgozhatok. Sokféle stílust kipróbálhatok. Ezért is gondoltam, hogy érdemes lenne kötetbe szervezni

őket, bár témájukban szerteágazók, és hosszú idő novellatermésének legjavát reprezentálják.

– A 20. század '70-es, '80-as éveinek amerikai prózairodalma feszegette az önreflexív technikák megjelenítésének kérdéseit, az olvasó „beavatását” a fikcióteremtéssel kapcsolatos nehézségekbe. Ilyen tartalmú idézetet olvashatunk a könyv hátsó borítóján, s több novellában is megjelenik ez a szemlélet.

– Kétségtelenül sok amerikai irodalmat olvastam, és természetes, hogy nagy hatással voltak rám. Sok más mellett Bukowsky, Paul Auster, Brautigan, Philip Roth, és persze Vonnegut – tőle szinte mindent. Jóval később ismertem meg Bret Easton Ellist és Franzent. A többszörös narráció, a történetből való kitekintés, az összekacsintás az olvasóval kedvenc eszközeim egyike a történetmesélésben. Olyankor úgy érzem, mintha ott ülnének velem írás közben, hallgatnák a mesét, és amikor úgy látom, hogy értőn bólintanak, akkor érzem, jó úton járok. Példa erre a *Hármaskör* című írás, ami egy színházi helyzetgyakorlat szabályai szerint (ha vannak szabályai egyáltalán) épül fel, és a három szereplő a történeten túl egymással is kommunikál, ezzel mintegy háromdimenziós történetet hoznak létre.

– Maradva a narrátor kérdéskörénél: tévedünk, ha azt állítjuk, hogy egyfajta együttérző szenvtelenség – bármennyire is összeférhetetlen ez a két szó – jellemzi az elbeszélőt a kötet novelláinak többségében?

– Néha talán nem szenvtelen, vagy nem annyira, mint szeretném, de igen, ez jó meghatározás. Nem élem, csak mesélem a hőseim történetét, miközben átérzem a problémáikat, hiszen az enyéme is. Szinte kivétel nélkül átlagemberek, inkább szánnivalók, mint hősök, és legtöbbször úgy is maradnak a végére. Mégis történik velük valami, ami megváltoztatja az életüket.

– A kötet novelláiban talán több a sejtetés, a ki nem mondott elem, mint a korábbi írásaiban. Elég példaként a *Selejt* című novellát említeni, amely rondószerűen, fokozatosan avatja be az olvasót. A szerző változik, vagy inkább a témák igényelték ezt az elbeszélésmódot?

– Is-is. Mivel önálló rövid történeteket írtam, nem kötöttem a kötelező összefüggések és magamra húzott szerepek, mint az előző könyvek-nél. Szabadabban kísérleteztem a szöveggel, azzal, hogy mit bír el, mitől sok vagy kevés, mennyi az elég. Szeretem, ha van kötött szerkezet, de azon belül igénylem a szabadságot. Ilyen például a *Kaland* című novella, amely négy ember rövid története egy tömött villamoson. A szikár, rövid mondatokból összeállított feszes szöveg újabban nagyon tetszik, az Ön által említett *Selejt*, vagy a *Dadogós novella*, ami egyben a kötet legújabb írása is, jó példái ennek.

– Több novellában is megjelenik abszurditás, illetve a humor. A tévéfejű gyerek talán a legjobb példa erre.

– Írásban általában nem vagyok humoros, de ez a novella, és mondjuk az *Éhség*, tényleg hoznak némi abszurd humort. Mindkét írás közös jellemzője, hogy valós helyzetből és indulatból táplálkoznak. Számomra is meglepő volt, hogy milyen vitriolos írások születtek belőlük, nem ismertem ezt az oldalamat.

– Több novella már-már kisregény, nem annyira terjedelmi, mint inkább tartalmi szempontból. A címadó hátsó szoba mellett a *Baleset* című írásra is jellemző ez. Szándékos ez a nagymértékű tömörítés?

– Igen, egyre inkább úgy érzem, a tömör rövidpróza az én világom, nem véletlen, hogy két novelláskötet és egy kisregény jelent meg tőlem eddig. A tömörség szerintem növeli a hatást, gyorsabban, erőteljesebben működik a szöveg, ezért izgalmasabb, gördülékenyebb, egyben talányosabb is, több dolog marad kimondatlan.

– Mindkét írás a többféle nézőpontból megjelölt történetmesélésre is jó példa, szinte filmszerűek.

– Szerintem egy történetet egy oldalról nem lehet hitelesen elmesélni. Ezért is teszi izgalmassá a szöveget a nézőpontok változtatása. Sokszor kísérletezem ezzel, és néha magam is meglepődöm, milyen mélységeket találok egy történetben, amit én találtam ki.

– Már készül a következő könyv?

– Mondhatni a Magyar Napló már állandó kiadóm, nemrégiben elfogadták a *Téridő* című kisregény-trilógiám kéziratát, amely egy izgalmas gondolati játék egymással lazán összefüggő történetek sorozatán keresztül arról, hogyan is működik az idő a világunkban, és hogyan érzékeljük azt. Szóval maradok a kisregénynél, a tömör szerkezetnél és a sűrű mondatoknál. De talán ez most filozofikusabb lesz, mint az eddigiék.

## Nemes Attila



**Nemes Attila**

(1972, Zalaegerszeg)

szerkesztő,  
Isaszegen él